

סקירת ספרים חדשים

נוגה פיטובסקי-נוה

מנהיגות וניהול בשירותי הרווחה בישראל / הלל שמיד ויקותיאל צבע (עורכים) רסלינג, 2025. 636 עמודים

הספר מנהיגות וניהול בשירותי הרווחה בישראל תורם תרומה ניכרת לפרקטיקה ולתאוריה של הניהול בשדה החברתי, ומציע ראייה חדשנית ויזמית של ניהול בעידן רווי התפתחויות ואתגרים. מטרת הספר היא לקדם את הידע התאורטי, האמפירי והפרקטי בתחומי הניהול בשירותים החברתיים. שני עורכי הספר הם אנשי אקדמיה מובילים בתחומי העבודה הסוציאלית והניהול בשירותים החברתיים, ולשניהם רקע עשיר במילוי תפקידים בכירים בשדה הציבורי. הספר כולל 23 פרקים בחלוקה לשישה שערים, שנכתבו על ידי מיטב החוקרים ואנשי המעשה בתחום. פרקי הספר פורסים מודלים תאורטיים ושיטות ניהול בתחומים שונים, ובהם ניהול ההון האנושי, ניהול משאבים פיננסיים, קבלת החלטות, הנהגת שינויים ורפורמות ניהוליות, דפוסי מנהיגות, שיווק שירותי רווחה ועוד.

הספר מיועד לאנשי אקדמיה בתחומי הרווחה, המדיניות הציבורית והמדיניות החברתית; למנהלים בשירותי הרווחה והשירותים החברתיים, לעובדי שטח אשר ישמשו בעתיד מנהלים בשירותי הרווחה, ולסטודנטים בתוכניות לימוד של עבודה סוציאלית או ניהול בארגונים חברתיים. הספר רלבנטי במיוחד לקוראי **ביטחון סוציאלי**, כיוון שהוא עוסק בסוגיות ליבה של מדיניות חברתית ובאופן שבו הן מעצבות את שדה הניהול בשירותים החברתיים בישראל.

לבנה שחורה: מזרחים ומזרחיות כתבים מציאות ישראלית חדשה / רעות ריינה בנדריהם, הני זובידה (עורכים) הקיבוץ המאוחד, 2025. 559 עמודים

הספר **לבנה שחורה** הוא אסופה מרתקת של מאמרים שנכתבו על ידי יותר משמונים כותבים וכותבות שהתאספו לפרויקט, ובהם פעילות/ים חברתיות/ים, סופרות/ים, אומניות/ים ואנשי/אקדמיה. עורכי הספר הם פעילים חברתיים וחוקרים בתחום המזרחיות והיחסים החברתיים בין קבוצות. בספר שואפים העורכים להציף שאלות מאתגרות על מהותה של הזהות המזרחית, תוך התבוננות בה ממגוון זוויות: שירה, אוכל, אומנות, תיאטרון, ספורט, ייצוגים תקשורתיים, גיאוגרפיה, חינוך, פוליטיקה ועוד. כן דן הספר באירועים היסטוריים העומדים בליבת עיצובה של המדיניות החברתית בישראל, ובהם המעברות, פרשת ילדי תימן ו"הפנתרים השחורים". התבוננות חשופה וכנה זו נועדה להתחיל בחברה הישראלית שיח חדש שיהיה מכיל ופתוח, כחלופה לשיח החברתי הדומיננטי אשר מדיר מתוכו קבוצות רבות בחברה הישראלית, וזאת מתוך נקודת מבט ביקורתית ועכשווית. הספר מיועד גם לאנשי אקדמיה, אך בעיקר לציבור הרחב. בעצם הקריאה של הספר הקורא הופך לשותף אקטיבי בעיצוב השיח המחודש והביקורתי על הזהות המזרחית בישראל.

הספר רלבנטי מאוד לקוראי **ביטחון סוציאלי** משום שהוא עוסק באופן נגיש ובלתי אמצעי בסוגיות העומדות בליבת המדיניות החברתית בישראל, ובהן דיכוי, הדרה והחלשה של קבוצות חברתיות. בימים אלה של שיסוי ופילוג בחברה הישראלית, הספר מציע גשר של תקווה ואפשרות לריפוי.

עיונים בתולדות בתה ישראל – יוצאי אתיופיה בישראל: אתגרים חברתיים ותרבותיים / שמחה גטהון ותמר גרדן (עורכות) פרדס, 2025. 446 עמודים

ספר זה הוא הכרך השני בסדרת הספרים **עיונים בתולדות בתה ישראל**, העוסקת בזהותה ובמורשתה של קהילת היהודים יוצאי אתיופיה. הכרך הראשון של הספר יצא בשנת 2023 ועסק בהיסטוריה של הקהילה מימי ראשית התיישבותה באתיופיה ועד לעלייתה לארץ. הכרך השני, שפורסם כעת, פונה לתיאור האתגרים שציפו לבני הקהילה עם עלייתם ארצה, ואלו העומדים בפניהם כיום.

פרקי הספר עוסקים בסוגיות מגוונות הקשורות לקהילה: יחסיה של הקהילה עם המדינה ומוסדותיה, מדיניות הקליטה שהונהגה בישראל כלפי העולים, המפגש של העולים עם הרשויות, אקטיביזם ומחאה בקהילה, התמודדותם של חברי הקהילה עם גזענות והדרה, ועוד. הספר שופך אור על אתגר התמרון העדין בין השאיפה להשתלבות ולהיטמעות בחברה הישראלית, לבין

הרצון של הקהילה לשמור על זהותה הייחודית. עוד מתאר הספר את ההשפעות של תהליכים אלה על דינמיקות משפחתיות, בין-דוריות ומגדריות.

הספר מומלץ לקוראי **ביטחון סוציאלי** משום שסוגיית השילוב של קהילת יוצאי אתיופיה היא סוגיית ליבה במדיניות החברתית בישראל, ומעסיקה קובעי מדיניות ואנשי מקצוע במגוון תחומים.

מצבי לחץ בישראל / חסידה (חסי) בן צור

פרדס הוצאה לאור, 2025. 263 עמודים

הכותבת היא חוקרת בעלת שם בתחום הפסיכולוגיה, והספר מתאר מחקרים עשירים ומגוונים שערכה במהלך ארבעה עשורים בתחומי הלחץ והטראומה. במציאות הנוכחית, הרוויה מצבי לחץ ודחק, תרומתו של ספר זה לקהילה האקדמית והמקצועית, וכן לקהל הרחב, היא רלבנטית מתמיד. הספר מתמקד בתגובות של מצוקה נפשית למצבי לחץ קהילתיים ואישיים בישראל, ובאופן שבו אסטרטגיות התמודדות ומשאבים פסיכו-חברתיים מסייעים בהסתגלות למצבים אלה.

נושאי הספר הם רבים. הוא פותח בהתמודדות עם אירועי טרור ומלחמה, אירועי חיים וטרדות היום-יום. הוא ממשיך באירועי לחץ בתחומים ייחודיים דוגמת זוגיות ומשפחה, אקדמיה, מקומות עבודה וצבא, ומתייחס במיוחד ללחץ שמקורו במחלות ובפגיעות פיזיות ונפשיות. עוד יש בספר דיון בקבלת החלטות ובנטילת סיכונים בהקשר של מצבי לחץ, וכן בתרומה של התמודדות ומשאבים לרווחה נפשית.

אף על פי שהספר אינו עוסק במישרין בביטחון סוציאלי, הוא רלבנטי לכל מי שמתעניין במצבי לחץ ודחק ובהשפעותיהם על הרווחה האישית, המשפחתית והקהילתית. בספר יש משום תרומה מיוחדת לקוראי **ביטחון סוציאלי** בשל הזיקה הישירה בין אירועי דחק לבין העיצוב של מדיניות הרווחה ובריאות הנפש בישראל.

ספר שירותי אנוש: תיאוריה, מחקר ופעולה של תחום מתפתח /

דלית שמחאי, אורנה בלומן וציון ברנץ (עורכים)

פרדס הוצאה לאור (2025). 520 עמודים

הספר עוסק בתחום הידע האינטרדיסציפלינרי של שירותי אנוש, המתפתח באופן מואץ לאור הדומיננטיות של ארגוני שירותי אנוש בחיינו והמעבר לכלכלה המבוססת על ענפי השירותים. עורכי הספר הם חוקרים מובילים בתחום שירותי האנוש, הסוציולוגיה והמגדר. בספר 51 פרקים קצרים שכתבו מיטב החוקרים ואנשי האקדמיה ממגוון תחומי דעת, ובהם פסיכולוגיה,

משפטים, סוציולוגיה, ניהול, אנתרופולוגיה, כלכלה, עבודה סוציאלית, תקשורת ועוד. מטרת הספר היא לנסח תובנות המחוברות לעולם המעשה של ארגוני שירותי האנוש – לייזום, לארגון ולניהול מקצועיים של שירותים כך שייטנו מענה מיטבי לצרכים האנושיים. פרקי הספר עשירים ועוסקים במגוון של עלמות תוכן, ובהם איזון בית-עבודה, אקלים ארגוני, גיוון והכלה בארגונים, הגירת עבודה, התנדבות, נגישות, תעסוקה פרקטית (לא יציבה) ועוד.

בספר יש תרומה ניכרת למגוון קהלי יעד: סטודנטים, חוקרים, אנשי הוראה, מנהלים (כולל מנהלי משאבי אנוש ורווחה) ועובדים בארגונים. הספר רלבנטי במיוחד לקוראי **ביטחון סוציאלי** משני טעמים עיקריים: האחד, משקלה הרב של תעסוקה מיטיבה ויציבה ברווחה ובביטחון הסוציאלי. האחר, תפקידם החשוב של ארגוני שירותי האנוש בישראל כמיישמי מדיניות חברתית במגוון תחומים מרכזיים במדינת הרווחה המודרנית: רווחה, חינוך, בריאות ועוד.

Human Service Organizations in Times of the COVID-19 / Hillel Schmid, Itay Greenspan (Eds.)

Routledge, 2025. 210 pages

הספר דן בהשפעותיו של משבר מגפת הקורונה על ארגונים המספקים שירותי אנוש, בתחומים מגוונים ובפרספקטיבה בין-לאומית. הוא מאגד בתוכו מאמרים שפורסמו בגיליון מיוחד של כתב העת *Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance* שערכו המחברים, והוקדש לנושא זה.

מגפת הקורונה שפשטה בעולם החל משנת 2020 הייתה בשעתה אירוע קיצון אשר שיבש את פעילותם של הארגונים, והיו לו השלכות פיזיות, נפשיות וכלכליות נרחבות הן על הארגונים עצמם הן על קהל צרכני השירות שלהם. 11 פרקי הספר מציגים ממצאים ונקודות מבט ממדינות שונות בעלות מערכות סוציו-פוליטיות, תרבותיות וכלכליות מגוונות, ובהן ארצות הברית, בריטניה, אוסטרליה, בנגלדש, סין וישראל. הפרקים מחדדים את הצורך של ארגונים לחזק את חוסנם הארגוני, להסתגל לתנאים משתנים בסביבה החיצונית, ולהמשיך למלא את שליחותם באפקטיביות גם במצבי דחק קיצוניים. הדיון מתייחס להיבטים של חוסן כלכלי, שינויים בטכנולוגיות עבודה, תוכניות טיפול והתערבות, משאבי אנוש, מבנים ארגוניים וכלי מדיה חברתית המופעלים על ידי ארגוני שירותי אנוש. ארבעה מתוך 11 פרקי הספר זמינים לקריאה בגישה פתוחה.

בספר יש עניין מיוחד עבור קוראי **ביטחון סוציאלי** בשל מרכזיותם של ארגוני שירותי האנוש בכלכלה המודרנית וביישום מדיניות חברתית, הן בעת שגרה הן בעיתות משבר וחירום. נקודות המבט המובאות בפרקים השונים תורמות תרומה ניכרת לתאוריה, למחקר ולפרקטיקה בתחום ניהול ארגוני שירותי אנוש בזמני משברים ואירועי קיצון משבשים. אומנם פרקי הספר נכתבו

עקב משבר הקורונה, אולם מרבית התובנות המוצגות בספר מתאימות ליישום גם במצבי חירום אחרים, ובהם אסונות טבע ומלחמות.

How the Radical Right Has Changed Capitalism and Welfare in Europe and the USA / Philip Rathgeb

Oxford University Press, 2024. 232 pages

זהו ספרו השני של המחבר, חוקר בתחום המדיניות החברתית מאוניברסיטת אדינבורו. בספר זה המחבר בוחן את השינוי החברתי-כלכלי ואת תהליכי הרדיקליזציה שחלו במפלגות הימין מאז פריצתן האלקטורלית הראשונה בשנות ה-70 וה-80 של המאה ה-20. הוא מדגיש כיצד הערכים החברתיים-תרבותיים של הימין הרדיקלי מעצבים את סדר היום החברתי-כלכלי, ומצטלבים עם קונפליקטים חברתיים-כלכליים בפוליטיקה העכשווית.

הספר מתבסס על תשתית אמפירית רחבה וכולל סקירה השוואתית של אזורים גיאוגרפיים מגוונים: אירופה הקונטיננטלית, צפון אירופה, מזרח אירופה וארצות הברית. באמצעות השוואה זו המחבר שופך אור על האופן שבו הקשרים מגוונים של מדינת הרווחה משפיעים על יכולתן של מפלגות הימין הרדיקלי לעצב מדיניות חברתית וכלכלית בהיותן בעמדות שלטון. הספר מפנה את הזרקור אל המרוויחים והמפסידים מהמדיניות הכלכלית שמביאה איתה התבססותו של הימין הרדיקלי בשלטון, ומציע תובנות באשר לדרכים שבהן מדיניות חברתית וכלכלית משמשת כלי לביסוס קונצנזוס ציבורי סביב תהליכים של שחיקה דמוקרטית.

הספר עשוי לעורר עניין בקוראי **ביטחון סוציאלי**, ולהציע תשתית לחשיבה ולדיון בדבר הדומה והשונה בין המגמות המתוארות בעולם לבין המגמות הפוליטיות והחברתיות בישראל, וכן על השפעותיהן של מגמות אלה על עיצובן של מערכות הרווחה והביטחון הסוציאלי.